

II Jornades d'Escola Rural

"Innovem i treballem per una bona qualitat de vida."

Xàtiva, 10 de febrer de 2017

**Escola rural, oblit a perpetuïtat?
Revisió 25 anys després.**

Rogeli Santamaría Luna
Investigador autònom d'ER
rogel62@gmail.com

Guió

- 1.- Aproximació al medi rural
- 2.- Escola rural
- 3.- Marc legal. Amenaces i oportunitats.
- 4.- Conclusions

1.- Aproximació al medi rural.

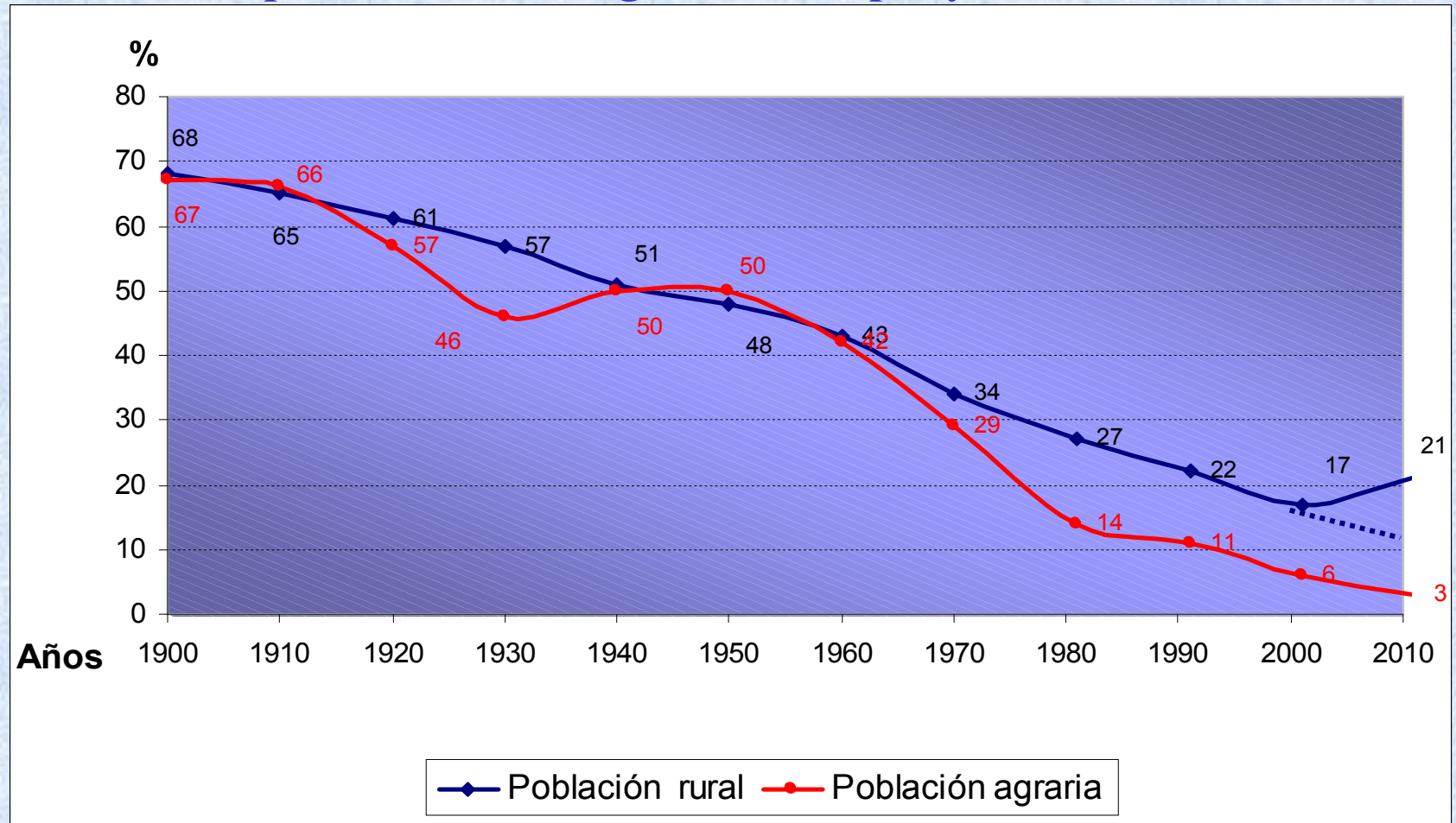
1.1.- Problemes del medi rural

1.2. *Ley 45/2007 de Desarrollo del Medio Rural Sostenible*

1.3.- I el medi rural valencià?

1.1. Problemes del medi rural

Evolució de població rural i agrària en Espanya. 1900-2011.

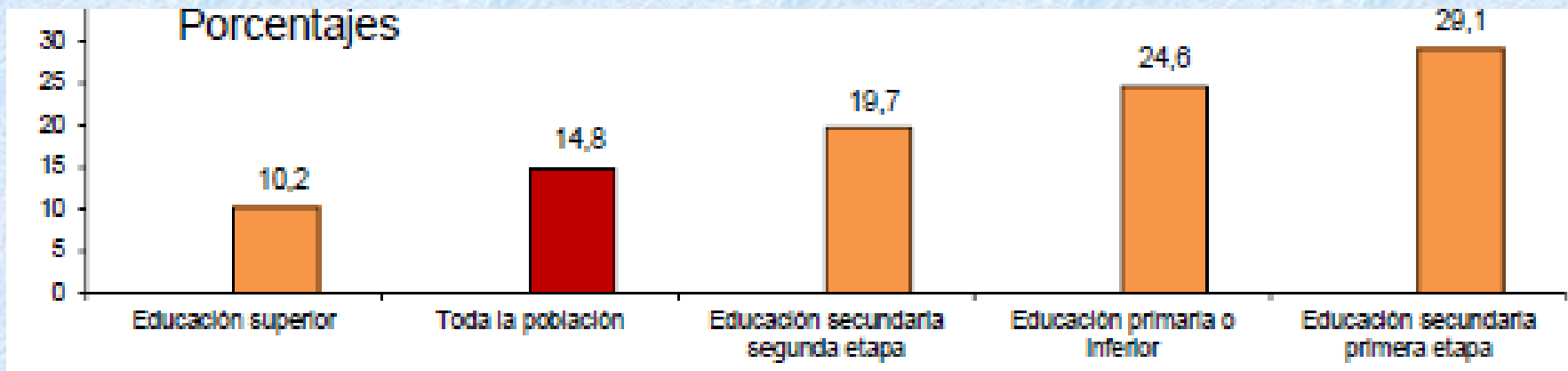
Població rural: municipis <10000 habitants

Población agrària: dedicada al sector agropecuari

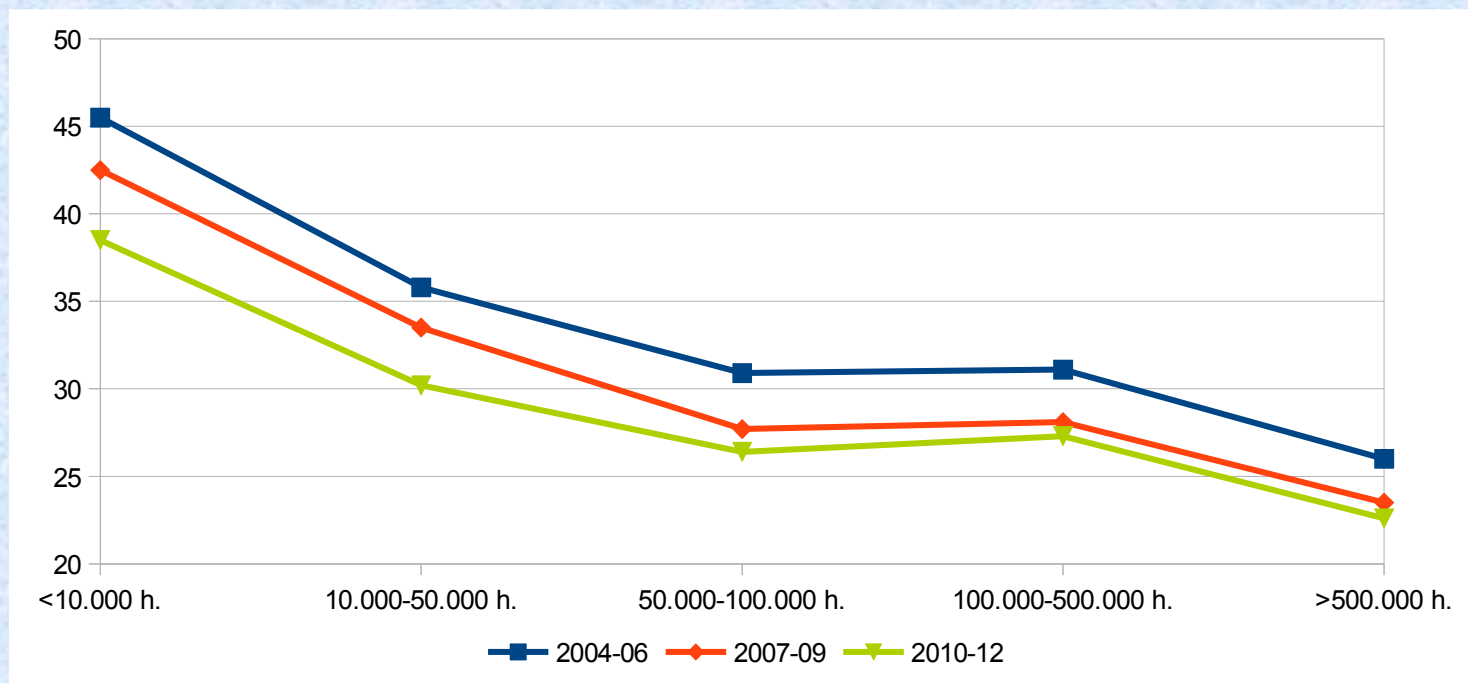
..... Previsió de Població rural per a 2010 feta en 2000 **13%**

- Envelliment de la població: pocs escolars
- Pèrdua de població i de pes social
- Poca representació en organismes
- Representants i directiu amb “altres interesos”
- Major pobresa
- Menys diversificació laboral
- Menor nivell educatiu dels adults
- Major abandonament escolar prematur (AEP) 18-24
- Qualitat de Vida en educació “inferior”
- Poc impacte i difusió dels problemes
- Invisibilització
- **Plataforma “Per un món rural viu”**
- **Foro “Ruràlia”**

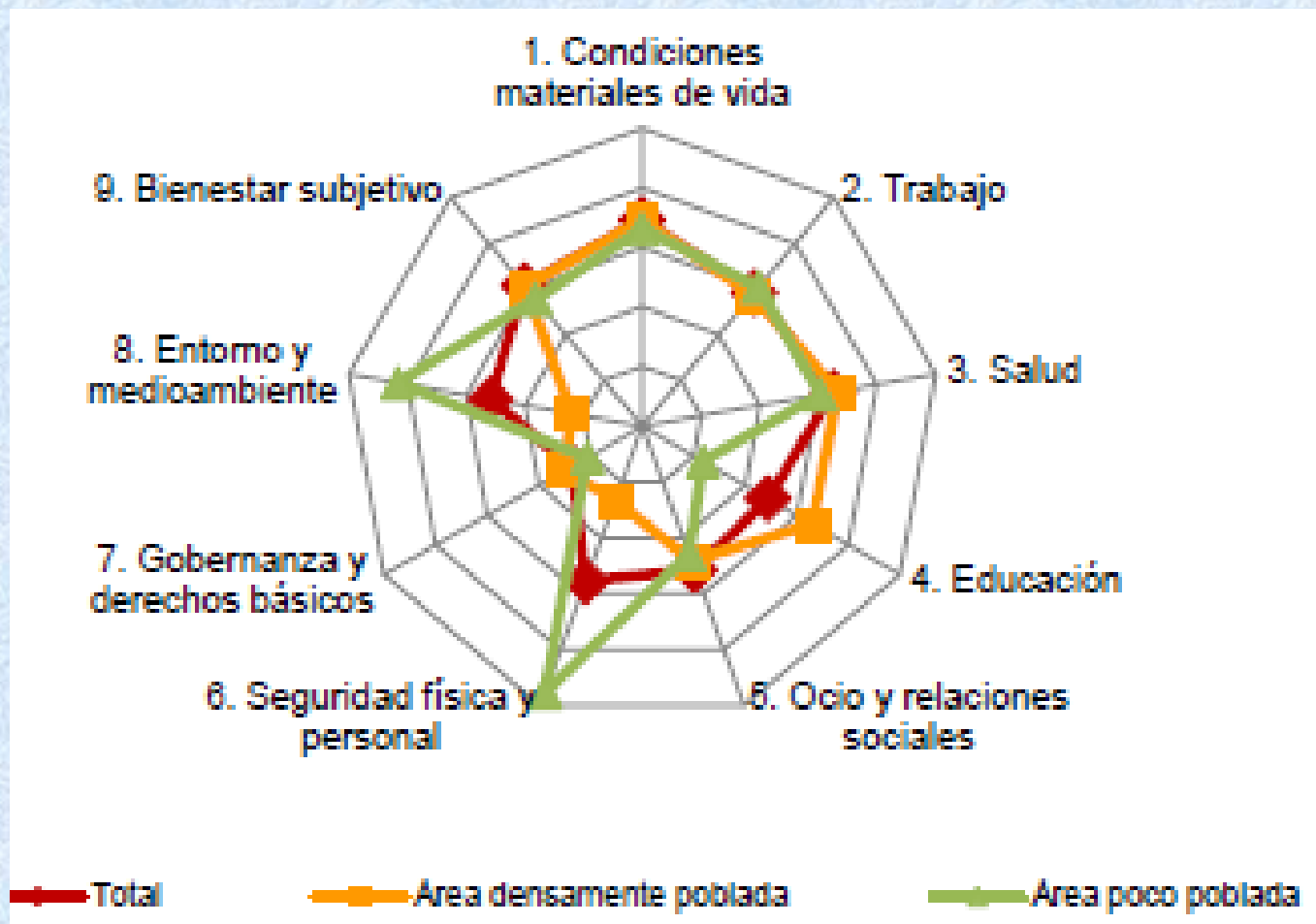
Nivell d'estudis i atur. 2013 (INE)

Nivell d'estudis inferior a secundari i hàbitat (2004-2012)

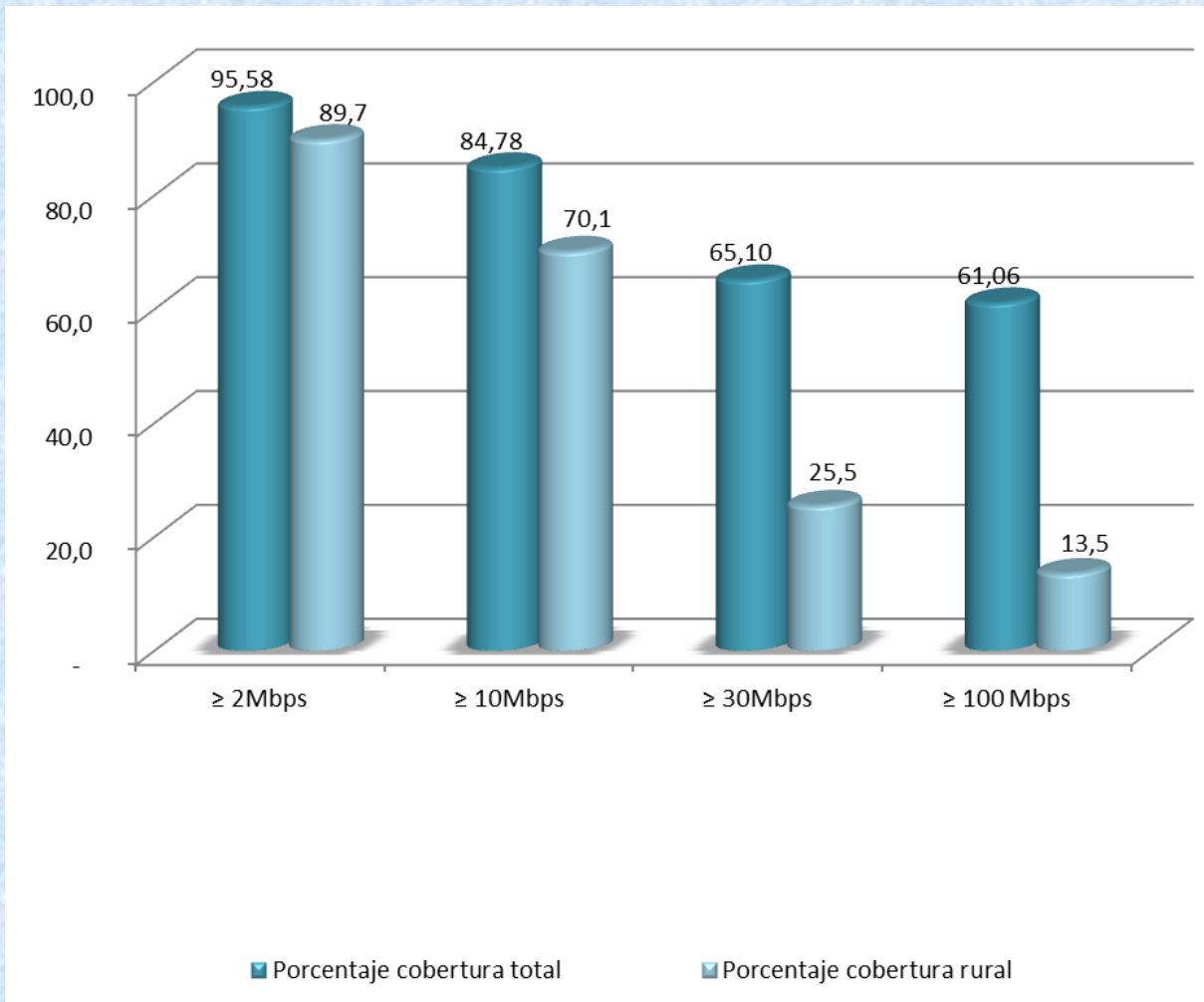

Condicions de vida i hàbitat INE. 2013.

PERCEPCIÓ DELS RURALS COM OPRIMITS:
menys drets bàsics i pitjor educació en sentit ampli

Comparativa cobertures totals i rurals en Espanya per velocitats . 2015.

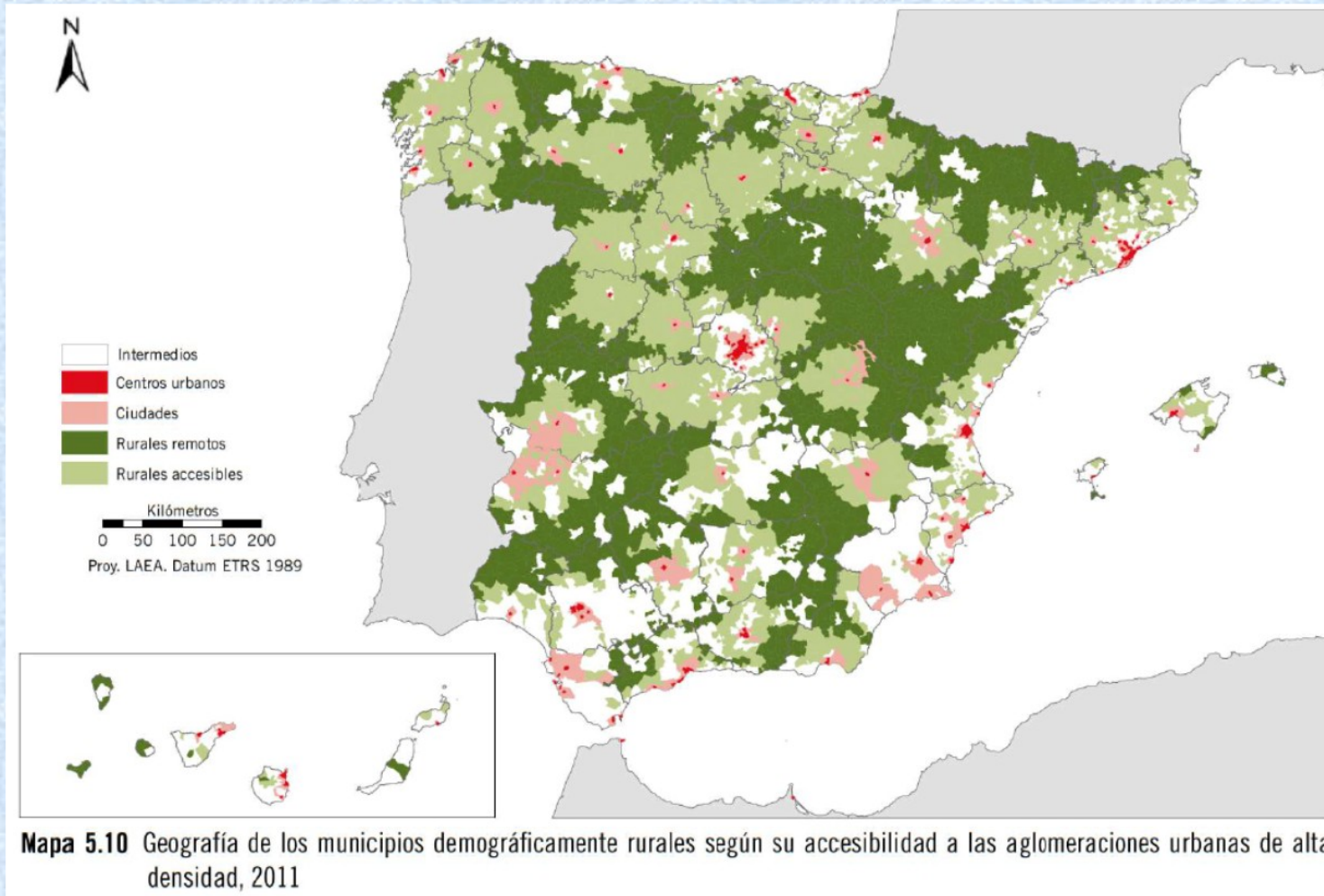

PERCEPCIÓ DELS RURALS COM OPRIMITS:

menys connectivitat i pitjor. (Ministerio d'Indústria, Energia i Turisme, 2015: 73)

Zones rurals i accessibilitat a aglomeracions urbanes 2016.

PERCEPCIÓ DELS RURALS COM OPRIMITS:

Allunyats dels nuclis i recursos... (Reig, Goerlich i Cantarino, 2016: 98)

Conclusions per al medi rural des de Europa:

- 1) No hi ha futur per a les zones rurals sense una **agricultura capaç** de combinar:
  - . la multifuncionalitat,
  - . la eficiència productiva,
  - . la seguretat alimentària,
  - . la sostenibilitat ambiental.
- 2) Tampoc n'hi ha sense un **teixit social cohesionat i en estreta interacció amb el territori circumdant,**
- 3) No hi ha futur:
  - . sense una economia dinàmica i diversificada,
  - . sense una adequada dotació en infraestructures i equipaments
  - . sense un sistema polític local legitimat per la seua credibilitat i transparència.
- 4) **El futur de les zones urbanes depén també de que hi haja territoris rurals vius i oberts als intercanvis socials i econòmics,** territoris amb capacitat per :
  - . actuar de supot de moltes activitats productives (no sols agràries)
  - . oferir bones condicions de vida a la població.
- 5) **Les ruralitats poden ser invisibilitzades en el conjunt de la població total,** sobre tot en estudis a gran escala.

1.2. Ley de desarrollo rural sostenible

Al mismo tiempo en España se ha trabajado para armonizar sus políticas con las directrices europeas, destacando la **Ley 45/2007, para Desarrollo del Medio Rural Sostenible (LDMRS)**, BOE 14-12-07, desarrollada por varios Reales Decretos. **Aspectos a considerar:**

Art. 2: Define unos amplios objetivos

- a) **Medio rural:** municipios o agregaciones <30000habs y < 100 habs/km².
- b) **Zona rural:** espacio determinado y calificado por la administración autonómica para aplicar un Plan de Desarrollo Rural Sostenible.
- c) **Municipio rural:** municipios <5000habs integrado en el medio rural.

Art. 4: El **Consejo para el Medio Rural** podrá elaborar criterios de colaboración entre Administraciones públicas.

Art. 5: Programa de Desarrollo Rural Sostenible (PDRS):

. Implica distintas instituciones políticas, administrativas y de participación: **Consejo de Ministros**, Administración General del Estado y Administraciones Autonómicas, **Consejo para el Medio Rural, Mesa de Asociaciones del Medio Rural.**

Art. 6: Determinaciones del Programa:

- objetivos y actuaciones,
- ZR y prioridad, beneficiarios,
- criterios e instrumentos de financiación, presupuesto
- indicadores de evaluación.

Art. 7: Atención social prioritaria: incluirá medidas para grupos, en particular mujeres, **jóvenes**, mayores y personas con discapacidad.

Art. 8: Igualdad de trato y oportunidades entre mujeres y hombres. Medidas en favor de las mujeres.

Art. 9: Zonas rurales: son el ámbito de aplicación del PDRS

Art. 10: Propone la **delimitación y calificación de zonas rurales**:

- a) **ZR a revitalizar**: escasa densidad población, agrarias, baja renta, aisladas.
- b) **ZR intermedias**: espacio determinado y calificado por la administración autonómica para aplicar un Plan de Desarrollo Rural Sostenible.
- c) **ZR periurbana**: población creciente, sector terciario predominante, renta media, próximos a áreas urbanas o dénsamente pobladas.

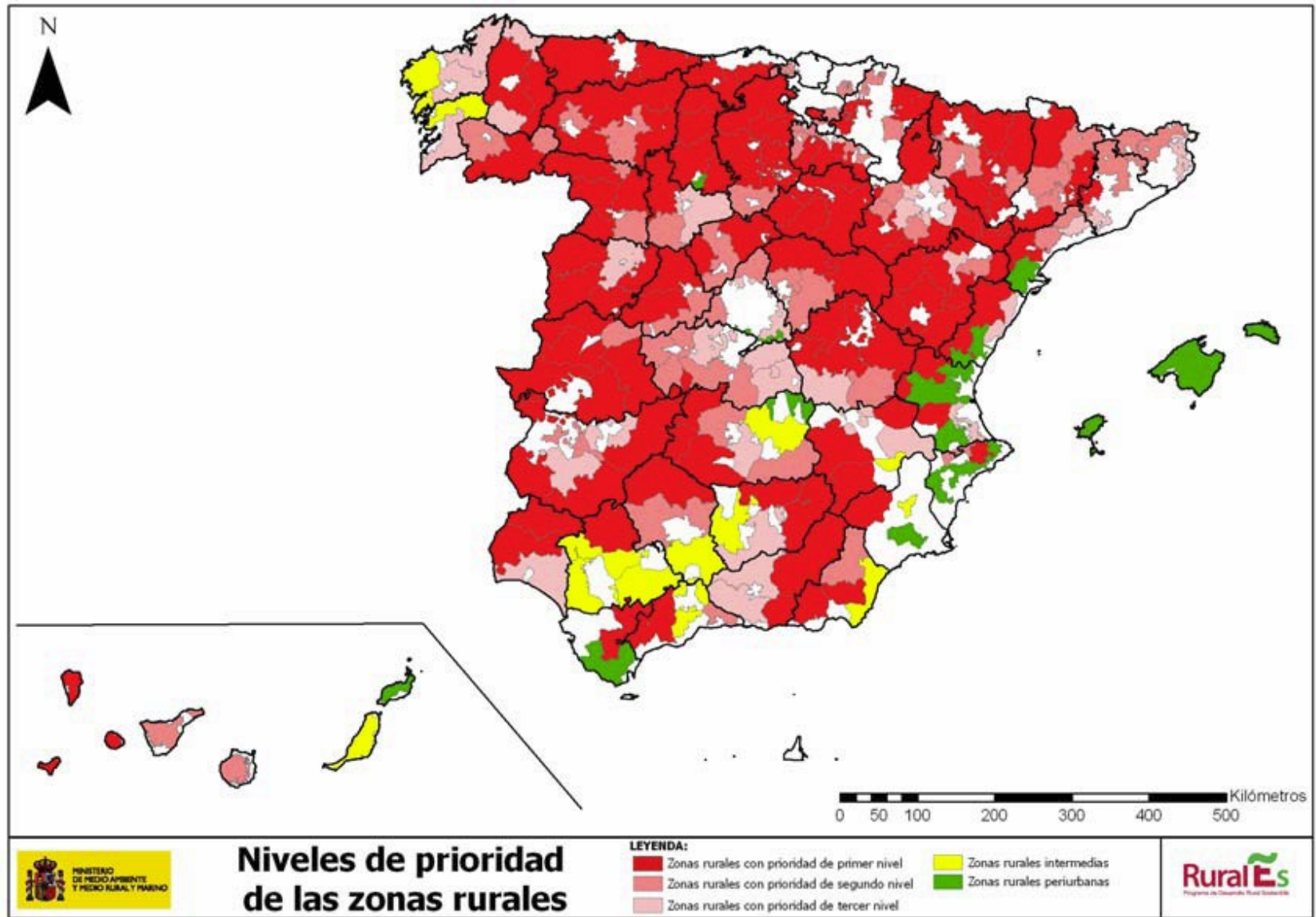
Son prioritarias:

- las ZR a revitalizar o las integradas en Red Natura 2000 y
- los municipios rurales de pequeño tamaño (<5000) integrados en las otras zonas.
- excepcionalmente se podrán incluir municipios que no reúnan las condiciones de 3a (<30000 hab y <100 hab/km²)

Clasificación de ruralidad a nivel NUTS3 (provincias) OCDE

Zonas rurales en España, tipología y prioridad en el Plan de Desarrollo Rural Sostenible 2010-2014

Art. 28: Educación. Prestación de educación pública de calidad

El PDR **podrá** fomentar:

- a) Mantenimiento de la escolarización en **municipios rurales**:
  - programas de extensión de escolarización infantil.
  - **mejora de resultados en enseñanza obligatoria**,
  - fomento del acceso a niveles educativos superiores,
  - atención preferente a alumnado de ZR prioritarias e inmigrantes,
  - fomento **atención a la diversidad** y ANEE con discapacidad.
- b) **Mejora del equipamiento** de los centros públicos educativos en municipios pequeños y **favorecer su uso cultural, social y educativo**.
- c) Fomento de la FP reglada y ocupacional para jóvenes y mujeres:
  - TIC y técnicas de empleo deslocalizado,
  - incentivar prácticas en empresas rurales.

Arts. 31: Empleo público

El PDRS **podrá** establecer **incentivos administrativos, profesionales o económicos** y medidas de apoyo para que **los empleados públicos ejerzan su actividad y residan en el medio rural**, especialmente en zonas prioritarias. Estas medidas se aplicarán **preferentemente a docentes y sanitarios**.

VALORACIÓN

Cae en los mismos errores que otros planes anteriores derivados de la visión más restringida que tiene de la escuela rural:

- **olvida el papel que debe jugar la educación básica en el medio rural:** actitudes favorables al medio y al aprendizaje;
- **olvida la necesaria interrelación de los CEIP-FP-FPA**
- parte de una **visión negativa de la escuela rural**, que es deficiente (por cómo es) y que hay que compensar;
- **restringe la escuela rural al ámbito público.** Aunque suele ser lo habitual, es un error equiparar escuela rural con escuela pública: ludotecas, EI, EFA...

Sus principales defectos propios respecto de educación son:

1) su carácter no prescriptivo:

. art. 28: El PDR podrá fomentar....

. art. 31: El PDR podrá establecer incentivos administrativos, profesionales o económicos y medidas de apoyo... para docentes y sanitarios.

2) falta de actuaciones integradas en zonas rurales (educación, sanidad, comunicaciones, industria, empleo, agricultura.) como exigía la Ley 25/1982, de Agricultura de Montaña):

3) Partir de que la educación rural es competencia exclusiva y única de la administración educativa.

1.3. Els PDR de la CV

1) GV (2008): Programa de Desenvolupament Rural de la Comunitat Valenciana. 2007-2013. (PDR-CV). València, 18-2-08.

«Los muy pequeños municipios carecen también de colegios y centros de salud propios. También suelen carecer las pequeñas poblaciones de servicios de ocio o tiempo libre, tales como cines, teatros o discotecas.

Y, sin embargo, **la educación de los niños de municipios sin escuela queda garantizada con la asistencia a escuelas comarcales donde el niño contará con comedor y transporte gratuito** y la asistencia sanitaria se proporciona mediante médicos y pediatras que acuden al municipio en días alternos. **Y si se analiza la inversión pública por habitante en sanidad y educación y las ratios niños/maestro** (*ver en cuadro 4.9 los centros docentes cada mil habitantes*) y **pacientes/médico los valores resultan mucho más favorables en el medio rural que en el urbano, lo que repercute en una mejor atención del niño y el paciente, respectivamente.»** (p. 171)

Quan en la matriu DAFO es referix a debilitats i amenaces només s'indica **“la falta d'escoles infantils i guarderies 0-3 anys. Necessitat de les mateixos en tot municipi per a afavorir incorporació al treball de la dona rural.”** (GV: 2008: 184):

Obliden que:

1) A la Comunitat Valenciana quasi l'11% de municipis no tenen centre educatiu, apropant-se al 29% a Castelló.

	Núm. municipis sense escola	total municipis	% municipis sense escola
ALACANT	10	141	7,1
CASTELLÓ	39	135	28,9
VALÈNCIA	9	265	3,4
COM.VALENCIANA	58	541	10,7

2) Els nivells d'estudis dels adults (en general) són més baixos:

Nivell estudis 2005	pp	CV	Espanya	UE
% Població 24-65 amb nivell estudis secundari superior	174	47	48	69
% Població 18-24 amb nivell estudis secundari superior	172	61	61	77

- 3) Oblida els alumnes que han de desplaçar-se forçòsament a altres municipis a cursar estudis obligatoris o postobligatoris
- 4) Oblida els de 18-24 anys abandonen el sistema educatiu.
- 5) No analitza les necessitats de l'educació del sistema educatiu (EI-EP-ESO- EE-FP-Batxillerat, FPA-Idiomes-Artístics i Esportius.
- 6) Suppose que van considerar que estos temes són competència de la Conselleria d'Educació.
- 7) Partien de que tots els xiquets estan correctament atesos per haver i amb ràtios menors que en les zones urbanes.

CONCLUSIÓ:

- a) En un PDR on s'indica que hi ha insuficiències en la formació de recursos humans caldria citar les necessitats educatives i proposar mesures de col·laboració amb altres administracions per a millorar la situació educativa perquè, **a més dels efectes en l'economia, la millora del nivell educatiu dels pares afavorix els logos educatius dels seus fills, com han demostrat distints estudis (PISA, TIMMS, SERCE, TERCE...)**
- b) No hi ha cap referència al nivell d'estudis de la població rural a la CV.

2) Decret 1/2011, de 13 de gener, del Consell, pel qual s'aprova l'Estratègia Territorial de la Comunitat Valenciana (DOCV 19-1-11)

PRÀMBUL: És necessari que la ciutat reconega la importància dels servicis econòmics ambientals i socials que li oferix el món rural i que este puga desenrotllar-se plenament sense menyscabar els seus espais de major valor natural i paisatgístic.”

Directriu 28. Creixement intel·ligent

L'estratègia territorial fomenta la consolidació del coneixement i de la innovació com a impulsors del desenrotllament econòmic i social de la Comunitat Valenciana.

Per a això, és prioritari dirigir els esforços cap a la millora **de la qualitat de l'educació**, el foment de la investigació, la millora de les condicions territorials que afavorixen la innovació i el suport a les empreses.”

“Directriu 29. La millora de l'educació

Les actuacions públiques en matèria d'educació, des del punt de vista territorial, promouran la implantació d'estratègies tendents a:

- a) Fomentar la cultura de l'esforç, de la qualitat del treball i la formació en valors.**
- b) Potenciar la formació i l'aprenentatge al llarg de la vida.**
- c) Fomentar la formació professional connectada amb el sistema productiu en el marc d'acords amb els agents econòmics i socials.**
- d) Promoure l'esperit emprenedor, la creativitat i la innovació en el currículum escolar.**
- e) Difondre i incentivar els estudis tecnològics i científics en el conjunt de la societat.
- f) Fomentar l'ensenyança de les habilitats socials, per a reforçar les capacitats gerencials i de presa de decisions.
- g) Fomentar l'ensenyança trilingüe en tots els cicles educatius.**
- h) Implantar fórmules d'estímul i reconeixement social per al professorat en tots els cicles formatius.
- i) Incrementar el número de titulats en les disciplines relacionades amb els sectors d'innovació de major potencial en el territori.
- j) Augmentar la mobilitat nacional i internacional d'estudiants i aprenents.
- k) Implantar de forma progressiva les noves tecnologies en l'ensenyança.
- l) Incrementar els mòduls educatius referents a la valoració del territori i del paisatge i, en general, dels elements identitaris de la Comunitat Valenciana en tots els nivells de l'educació.
- m) Aconseguir un elevat domini dels idiomes estrangers i de les noves tecnologies en l'ensenyança universitària i professional.”**

“Directriu 35. Oportunitats per a tots els col·lectius ciutadans

Les actuacions públiques en matèria de consecució d'oportunitats per a tots els col·lectius ciutadans procuraran l'aplicació de les estratègies tendents a:

- a) Millorar la lluita contra les distintes formes de discriminació.
- c) Incrementar els nivells de capital social del territori.**
- e) Reduir al màxim possible la bretxa digital entre persones i territoris.
- f) Reduir al màxim possible les taxes de fracàs escolar.**
- g) Promoure actuacions d'integració escolar per a col·lectius específics com a persones amb discapacitat i emigrants.**
- h) Incorporar la perspectiva de gènere en totes les actuacions que es realitzen en el territori.

“Directriu 36. Millora de la cohesió territorial

Les actuacions públiques en matèria de cohesió territorial hauran de dur a terme les estratègies següents:

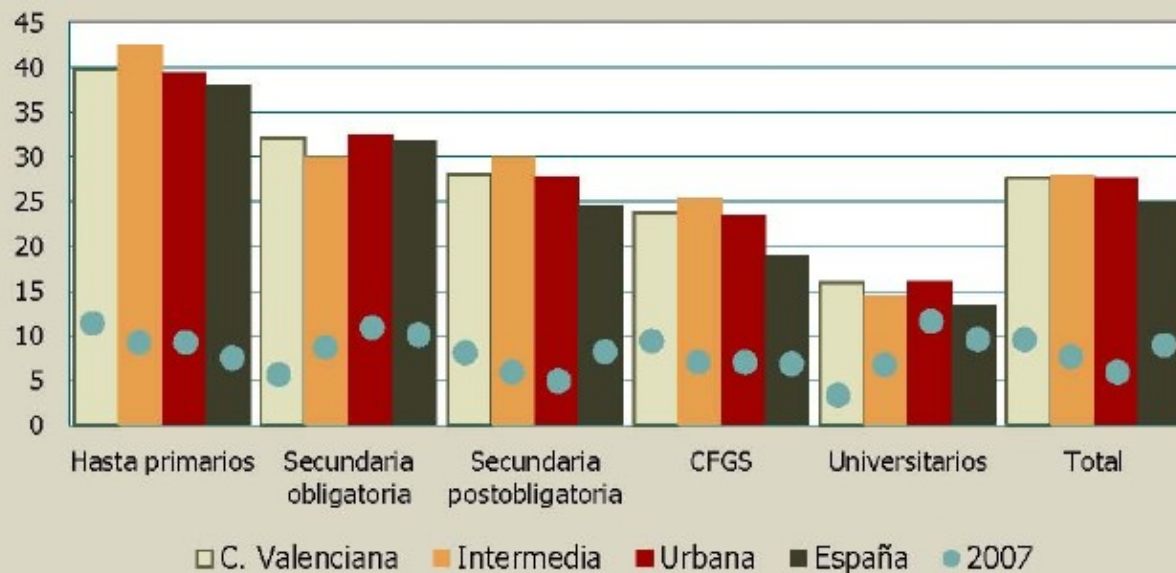
- a) Garantir l'accés universal als servicis bàsics del territori.**
- b) Reduir les diferències de renda entre persones i territoris.
- d) Evitar discriminar el territori quant a la dotació d'infraestructures socials, **bàsiques** i de mobilitat.
- k) Desenvolupar polítiques laborals per a la fixació de la població en els entorns rurals.
- n) Desenvolupar fórmules territorials de compensació entre el món urbà i el món rural.**
- o) Incloure la variable territorial en les polítiques públiques de cohesió social.**
- p) Aplicar mecanismes d'equitat territorial en àmbits surpamunicipals.”**

3) GV (2017): Programa de Desarrollo Rural de la Comunitat Valenciana. 2014-2020. (PDR-CV). València, 1-2-17.

1) No té cap referència al nivell d'estudis de la població rural, en canvi sí indica atur i nivell d'estudis per a la zona intermèdia, urbana i general de la CV i d'Espanya. (GV, 2017: 69)

Gráfico 4.1.11. Tasa de paro por nivel de estudios. 2007-2012
(porcentaje)

Fuente: INE, Eurostat y elaboración propia.

Anàlisi DAFO PDR CV 2014-2020 (PP.113-115).

ASPECTES SOCIOECONÒMICS FAVORABLES

4. Distàncies curtes entre l'interior i la costa el que facilita els desplaçaments, la cooperació costa-interior i l'atracció del turisme en cas d'una millora en les infraestructures viàries.

5. Major presència relativa de població amb estudis universitaris. Abundant capital humà

6. Creació d'ocupació net entre la població universitària.

7. Existència d'una bona xarxa educativa.

ASPECTES SOCIOECONÒMICS DESFAVORABLES

10. Baix nivell de qualificació de la població més jove i baix nivell d'activitat

11. Elevada presència de població amb sols estudis bàsics en el sector primari, disminuïx el nivell educatiu mig

12. Baixa presència relativa d'ocupacions més qualificades

13. Baix aprofitament del capital humà. Falta d'oferta laboral qualificada que propícia la migració de jòvens qualificats

14. Escassetat d'oportunitats per a l'ocupació femenina

20. Infraestructures de servicis públics deficitaris en els municipis d'interior. **Falta d'escoles infantils i servici de guarderia**

21. Retards en l'accés a les infraestructures de telecomunicacions banda ampla, TDT, cobertura mòbils, etc.), especialment en els municipis d'interior

2.- Educació rural

2.1. Definició d'escola rural

2.2. L'escola rural no és sols CRA

2.3. Serveis de suport a l'ER

2.4. Escola i desenvolupament rural

2.1. Definició d'escola rural

Atenent a estes premisses formulem la nostra definició:

“Escola rural és aquell centre educatiu -de qualsevol nivell- que ubicat en el medi rural -amb els aspectes demogràfics, geogràfics i socioculturals que açò implica- intenta promoure la innovació educativa i el desenrotllament de la comunitat rural a què servix. És una escola en positiu -encara que exigent amb les deficiències no esmenades-, escola d'esperança -basada en l'autoestima del propi subjecte i del seu mig- i d'autoafirmació -per l'esforç individual i comú-.

En definitiva, **escola rural és l'escola que integrada en un espai rural lluita per un futur digne per al mig i la comunitat que l'acull i a la que ha de servir.**

Tots els centres docents ubicats en zona rural que no es plantegen la seua funció positiva per al seu medi no han de ser considerats escoles rurals, sinó **escoles desruralitzadores.**”

2.2. La escola rural no és sols CRA

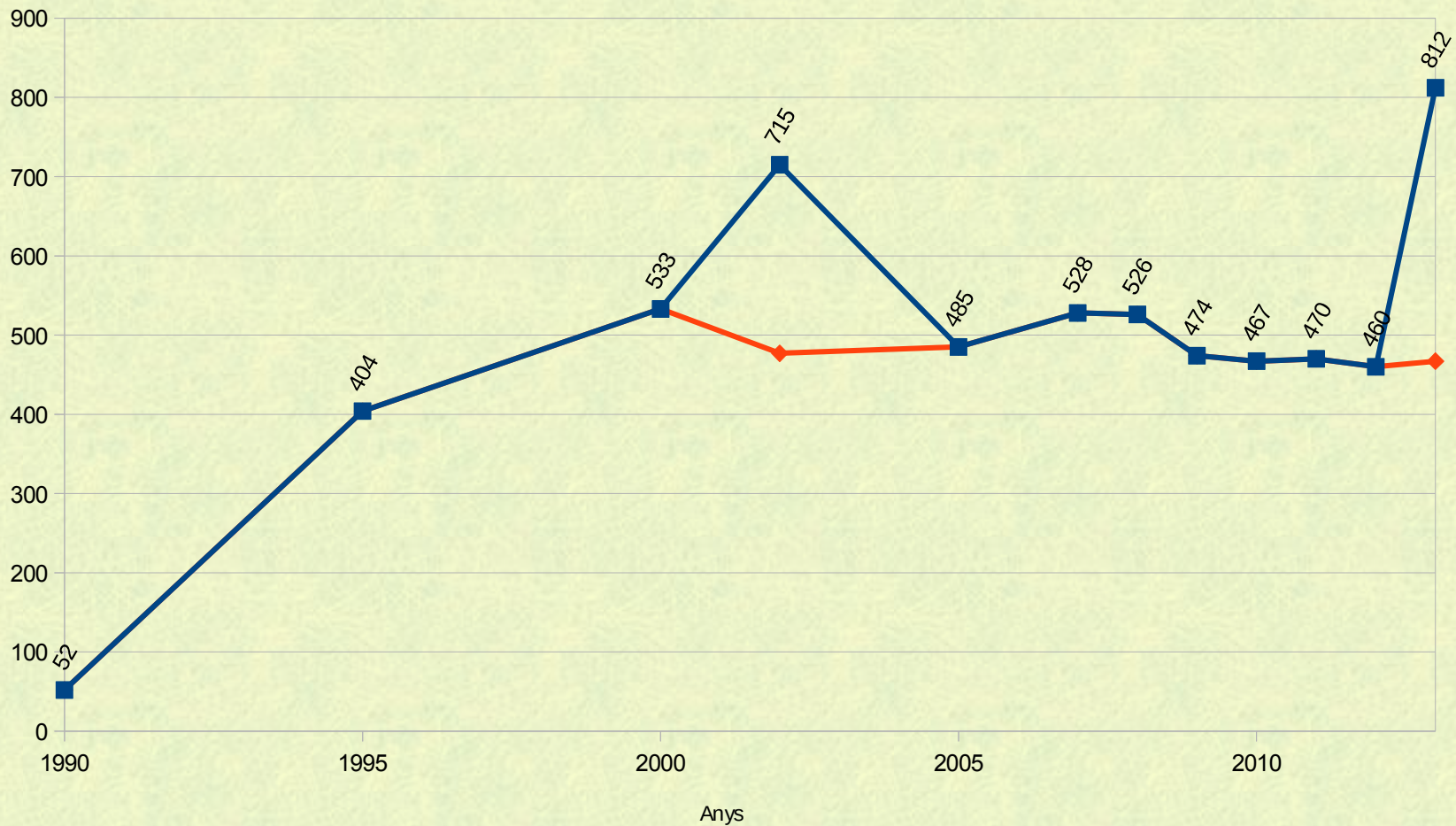
El model de CRA s'ha estès per tot el territori gestionat pel MEC i fora d'ell en una crassificació massiva per a implantar la LOGSE. Té avantatges i inconvenients:

- 1ª) El CRA aporta molts avantatges a les escoles.
- 2ª) L'Administració complix amb els CRA: materials, personal...
- 3ª) El CRA facilita la dotació de mestres especialistes.
- 4ª) Els inconvenients dels CRAs els patixen només els docents (desplaçaments, possible pèrdua de plaça, ...)
- 5ª) El CRA no servix per a facilitar l'estabilitat del professorat.
- 6ª) El CRA invisibiliza les escoles multigrau que el componen.

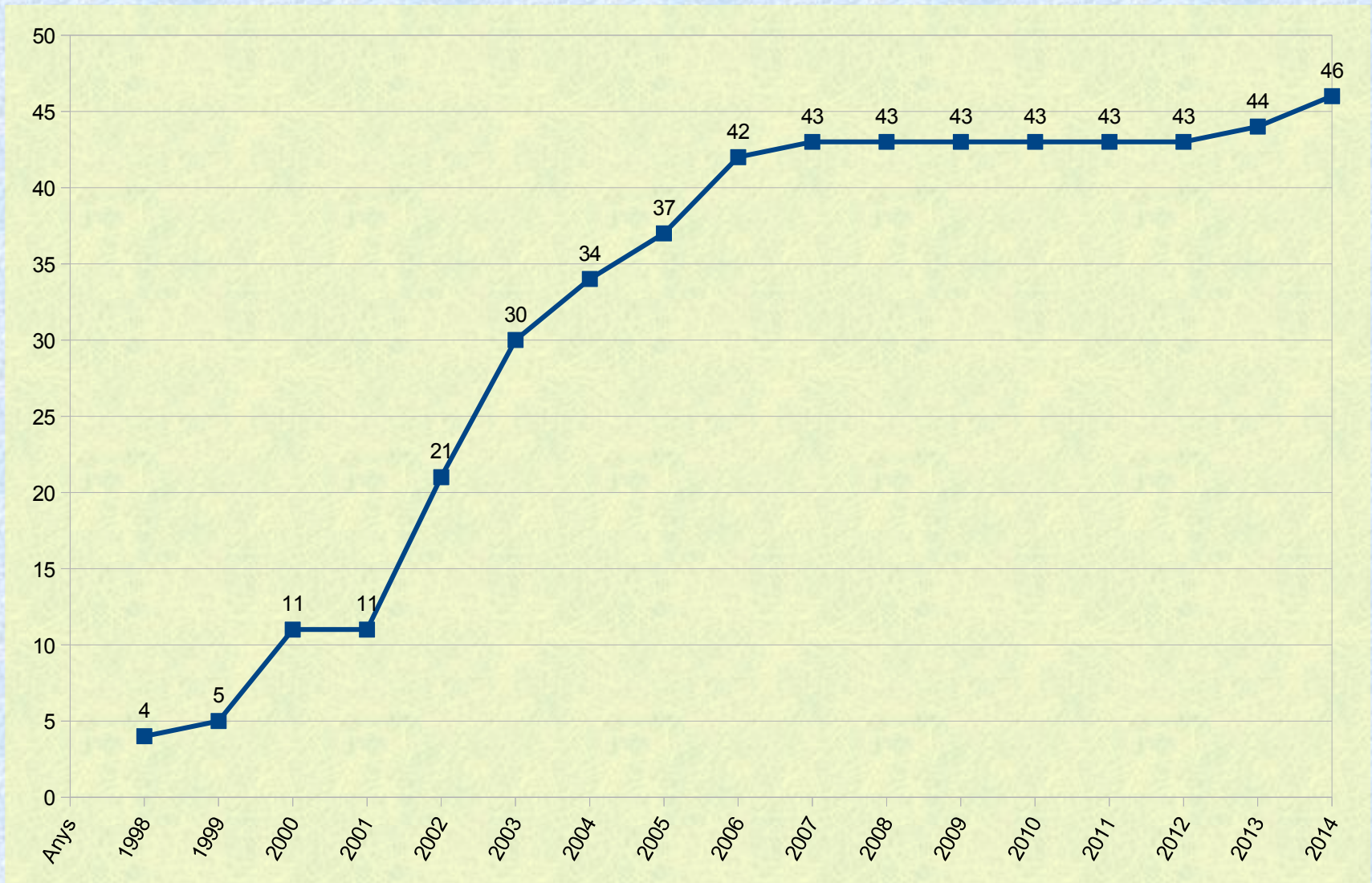
Altres agrupacions són: CPR (Andalusia), Col·lectius Rurals (Canàries), Escoles Rurals (Navarra), Eskola Txikiak (País Basc), ZER (Catalunya)... i hi ha escoles xicotetes sense agrupar o coordinar, escoles grans, IES, IESO, CEO, CEIBAS, CRIE, Escola-Llar...

El **Consell Escolar de l'Estat** sols tracta els CRA i les autonomies no col·laboren aportant dades sobre la seua escola rural i no sabem com evoluciona. Malgrat açò demana un **PLA NACIONAL D'ER**.

Evolució del model CRA a Espanya

Evolució del model CRA a les nostres terres

Evolució del model CRA 2010-2016 CV

Territori	2010-11				2016-17			
	CRA	Loc	Uni	Alu	CRA	Loc	Uni	Alu
ALACANT	4	12	40	447	5	15	51	534
CASTELLÓ	13	48	139	1543	14	50	155	1560
VALÈNCIA	27	80	291	3684	27	79	312	3481
CV	44	140	470	5674	46	144	518	5575

Territori	%Variació 2016-2010				Tendència 2016/2013			Ratio 2016
	CRA	Loc	Uni	Alu	El 3 a El 5	EP 1 a EP 3	Tendència	Alu/Uni
ALACANT	25	25	28	19	142	191	-34,5	10,5
CASTELLÓ	8	4	12	1	467	553	-18,4	10,1
VALÈNCIA	0	-1	7	-6	1004	1214	-20,9	11,2
CV	5	3	10	-2	1613	1958	-21,4	10,8

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de Varea, Tomás (2011) i Servei de Planificació Educativa. CEICE, 2017.

2.2. La escola rural no és sols CRA

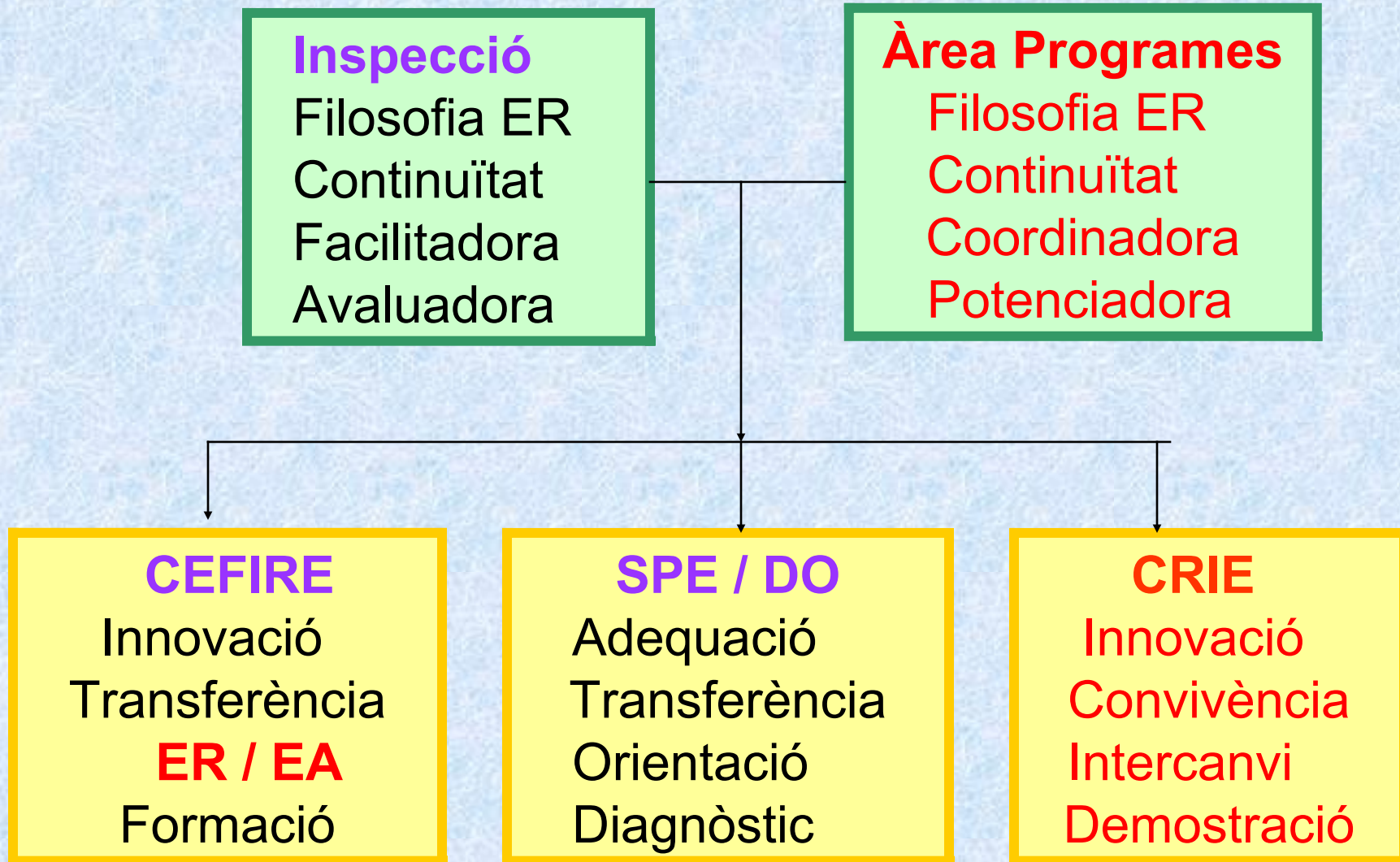
El model de CRA s'ha estès per tot el territori gestionat pel MEC i fora d'ell en una crassificació massiva per a implantar la LOGSE. Té avantatges i inconvenients:

- 1ª) El CRA aporta molts avantatges a les escoles.
- 2ª) L'Administració complix amb els CRA: materials, personal...
- 3ª) El CRA facilita la dotació de mestres especialistes.
- 4ª) Els inconvenients dels CRAs els patixen només els docents (desplaçaments, possible pèrdua de plaça, ...)
- 5ª) El CRA no servix per a facilitar l'estabilitat del professorat.
- 6ª) El CRA invisibilitza les escoles unitàries (multigrau) que el componen.

Altres agrupacions són: CPR (Andalusia), Col·lectius Rurals (Canàries), Escoles Rurals (Navarra), Eskola Txikiak (País Basc), ZER (Catalunya)... i hi ha escoles xicotetes sense agrupar o coordinar, escoles grans, escoles comarcals, IES, IESO, CEO, CEIBAS, CRIE, Escola-Llar...

El **Consell Escolar de l'Estat** sols tracta els CRA i les autonomies no col·laboren aportant dades sobre la seua escola rural i no sabem com evoluciona. Malgrat açò demana un **PLA NACIONAL D'ER**.

2.3. Serveis de suport a l'Escola Rural

CONSELLERIA / DT

Transport / Menjador
Personal / Gest.Econòmica
ITACA / PREVI / **CEA**
Junta de Personal
Convocatòries: Campanyes
Marc legal
CECV

SINDICATS

Assessoria
Formació
Difusió
Defensa

IES FP

FCT

PREMSA...

Visibilització
Difusió
Denúncia

DIPUTACIONS

Ajudes Projectes

EMPRESSES

Campanyes
Suports

AJUNTAMENTS

Control absentisme/ SS
Manteniment
Recursos

GV / ALTRES DT

Medi ambient/ MR
CEA / CI

COMUNITAT

Atenció
Participació

UNIVERSITATS

Formació inicial i continua
Equips Investigació Ed./ MR
Pràctiques

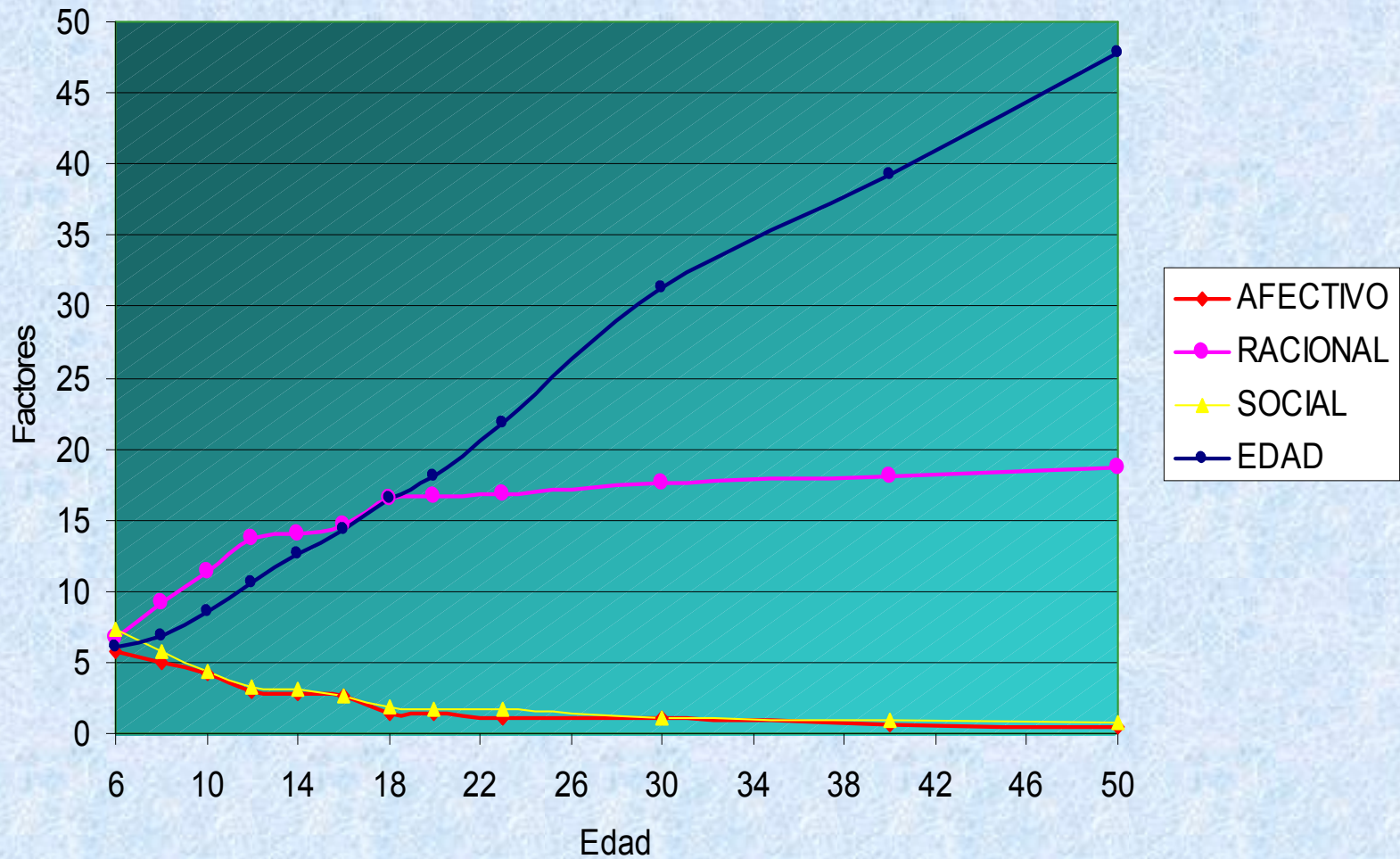
2.4. Escola i Desenvolupament Rural

Una educació que servisca per a millorar el medi rural ha de tendir a la consecució dels següents **objectius**:

- 1) Afavorir el **desenvolupament rural**.
- 2) **Mostrar que l'educació rural pot influir en el desenvolupament comunitari.**
- 3) **Evidenciar que tots influïm en el medi**, que tenim un paper que complir i que tots som necessaris.
- 4) **Aprofitar tots els recursos educatius** que ofereix el medi...
- 5) **Potenciar l'autoestima i la pertinença al medi.**

Una escola que aconsegueix la llei promou uns objectius afavoridors per al món rural, ja que adapta l'ensenyament al medi i a les necessitats i expectatives de la població a la que té obligació de servir.

Evolució de les fonts actitudinals

3.- Marc legal

- 3.1. Compliment del marc legal a l'ER
- 3.2. Oportunitats per a l'ER en la LOMQE
- 3.3. Expectatives i propostes ER-MR
- 3.4. Necessitats de l'ER
- 3.5. Altres models i autonomies

.

3.1. Compliment del marc legal a l'ER

1) Persistix la discriminació dels rurals en EI (1er cicle) i ensenyaments postobligatoris (transport escolar, menjador...)

2) L'Ordre de CRA (DO 4-7-1997) no considera prioritats per a centres i professorat per a convocatòries diverses, però si els exigeix més objectius:

Cinqué

Els col·legis rurals agrupats hauran de tendir a **superar la condició d'aïllament** de les unitats i a millorar l'oferta educativa del seu àmbit territorial d'influència. Per això:

a) Les actuacions educatives **s'adaptaran al medi**, potenciant la realització d'activitats conjuntes de l'alumnat, a fi d'**afavorir-ne la socialització** i assolir un **major coneixement de la realitat sociocultural i mediambiental** de la seua zona.

b) El professorat planificarà i desplegarà les seues **actuacions en equip**.

c) Es procurarà un **aprofitament racional** dels recursos humans i materials, l'**intercanvi d'experiències educatives** i l'**elaboració de materials didàctics adaptats**.

d) Es potenciarà la **participació social** dels sectors de la comunitat escolar, la **convivència entre els àmbits de les distintes localitats** i la **dinamització de la vida sociocultural de la zona**.

3) L'Ordre d'Educació Compensatòria (DO.17-7-2001) permet que es considere l'alumnat en condicions socioculturals deficitàries per ubicació geogràfica (zona rural)... però si no consta en ITACA l'alumnat rural no computa com “a compensar”

Segon. Destinataris

c) pertinença a minories ètniques o culturals en situació de desavantatge social
e) residència en zones socialment, culturalment o econòmicament desfavorides

Quart: Actuacions generals:

e) Garantir l'escolarització de l'alumnat amb necessitats de compensació educativa en condicions d'igualtat d'oportunitats.

4) Les normes de formació del professorat no atenen les necessitats de formació diferenciada del professorat rural:

- Fa 4 anys que no hi ha assessors d'ER. 18 en 1993 i 1 en 2013. 0 en 2014...**
- No hi ha CEFIRE ESPECÍFIC D'ESCOLA RURAL ni E. AMBIENTAL.**
- No hi ha línies prioritàries per a la formació de docents rurals.**

5) La normativa d'itineràncies dificulta el treball als CRA i altres rurals. **Mestres amb més habilitacions i reconeixements...**

6) La normativa sobre avaluació i programació és més difícil d'aplicar i es pot convertir en un **treball burocràtic** (document pont i estàndards) que és difícil adaptar-lo a pràctiques com:

- treball per projectes, centres d'interés, globalització...
- programació del treball escolar en una unitària/multigrau

7) Açò pot limitar **el gran potencial de l'escola rural:**

- educació inclusiva i integradora,
- educació personalitzada,
- comunitat educadora: alumnat, professorat i comunitat...
- escola oberta a la comunitat a la que servix;
- escola innovadora,
- escola sense límits: edats diverses, capacitats i interesos variats, ix fora de l'edifici escolar i el poble entra a l'escola...

8) L'Administració educativa valenciana **no garantix:**

- **l'estabilitat del professorat** en zona rural (L 45/2007. art. 31)
- **el caràcter particular de l'escola rural** amb mitjans i sistemes organitzatius necessaris per garantir la igualtat d'oportunitats (LOE, 82.1)
- **el Pla d'Educació Compensatòria de la CV** (LOE, 80)
- **Pla de Formació del Personal Docent Públic** en rural.
- les avaluacions externes de cada centre considerant la seua evolució, el context socioeconòmic i el valor afegit que aporta l'escola (**LOMQE, 143, 144**)
- **l'estudi de la realitat educativa rural i si realment hi ha compensació.**
- **la falta d'anàlisi de dades sobre avaluacions per saber si realment es millora l'èxit escolar (L 45/2007, art. 28)**
- **l'extensió del 1er cicle d'Educació Infantil i de l'FP (L 45/2007, art. 28).**
- La CV és una de les que tradicionalment no proporciona dades al Consell Escolar de l'Estat sobre ER, per saber com evoluciona.

9) Les Administracions no incentiven suficientment:

- els incentius al professorat en zones rurals: vivenda, ajudes, bonificacions...;
- les facilitats de vivenda (**casa dels mestres**)
- l'accessibilitat a internet i la millora de xarxa viària.
- l'aportament compartit de biblioteca... (LOE, 113)

10) L'Administració valenciana **no ha definit en els seus PDR ni en l'Estratègia Territorial Valenciana:**

- plans de promoció rural integradors d'actuacions diverses,
- mínims per al manteniment estable d'escoles rurals o per reobrir-ne,
- condicions per “blindar l'escola rural” al **DECRET 59/2016** DO 17-5-16,
- afavoriment del nivell d'estudis de la població rural...
- compensació educativa, social, tecnològica a les zones rurals
- s'invisibilitza el més rural
- l'accessibilitat a internet i la millora de xarxa viària.
- l'aportament compartit de biblioteca... (LOE, 113) o recursos esportius

11) En Educació hi ha alguns avanços:

- dels 10 tipus actuals de llocs d'especial dificultat 5 són rurals, (R. 2010)
- es podria modificar la norma afegint referències a l'art. 31 de la L 45/2007
- la normativa podria permetre continuïtat de docents a escoles
- s'ha modificat lleument la normativa de transport escolar...
- hi ha investigacions d'àmbits no educatius que estudien l'educació rural
- pràctiques de magisteri en ER (Model U.Lleida, U.Saragossa, UAB, UO)
- escoles com a **llocs d'FCT** (administrativa, informàtica, social, esportiva...)

3.2. Oportunitats per a ER en la LOMQE

- Art. 2.bis.2, Entre els principis del Sistema Educatiu Espanyol: equitat, qualitat, no discriminació, igualtat d'oportunitats, col·laboració...
- Art. 5.6: Facilitarà informació i accé a la formació permanent.
- Art. 9.3: Cooperació territorial: dispersió de població i escolarització rura.l
- Art. 16.2.: Finalitats de l'educació Primària, més factibles a les escoles rurals amb programes de transició entre EP i ESO.
- Art. 20: Avaluació de Primària integrada en el procés educatiu pot ser més senzilla en ER amb metodologia apropiada.
- Art. 21: Avaluació individual en 6EP, que possibilita plans de millora en centres amb baixos resultats i serviria per evidenciar si les ER avancen i compensen...
professorat...)

- Art, 71.1: Permet l'establiment de centres prioritaris en algunas zones rurals.
- Art. 111 bis (TIC) pot ser aprofitat per obtindre dades d'ER i facilitar la formació a distància d'alumnat i professorat i compartir recursos en xarxa.
- Art, 121 (projecte educatiu): Es promourà l'especialització curricular als IES i podria haver una especialització curricular rural a petición d'IES del MR.
- Art. 122 bis. (accions destinades a fomentar la qualitat als centres) pot facilitar l'accés del professorat amb perfils concrets i la permanència en zona rural.
- Art. 143. El Sistema Estatal d'Indicadors de l'Educació permetria incorporar factors que afecten el rendiment educatiu (dispersió, tipus de centre, tamany, multigraduació, estabilitat

3.3. Expectatives i propostes ER-MR

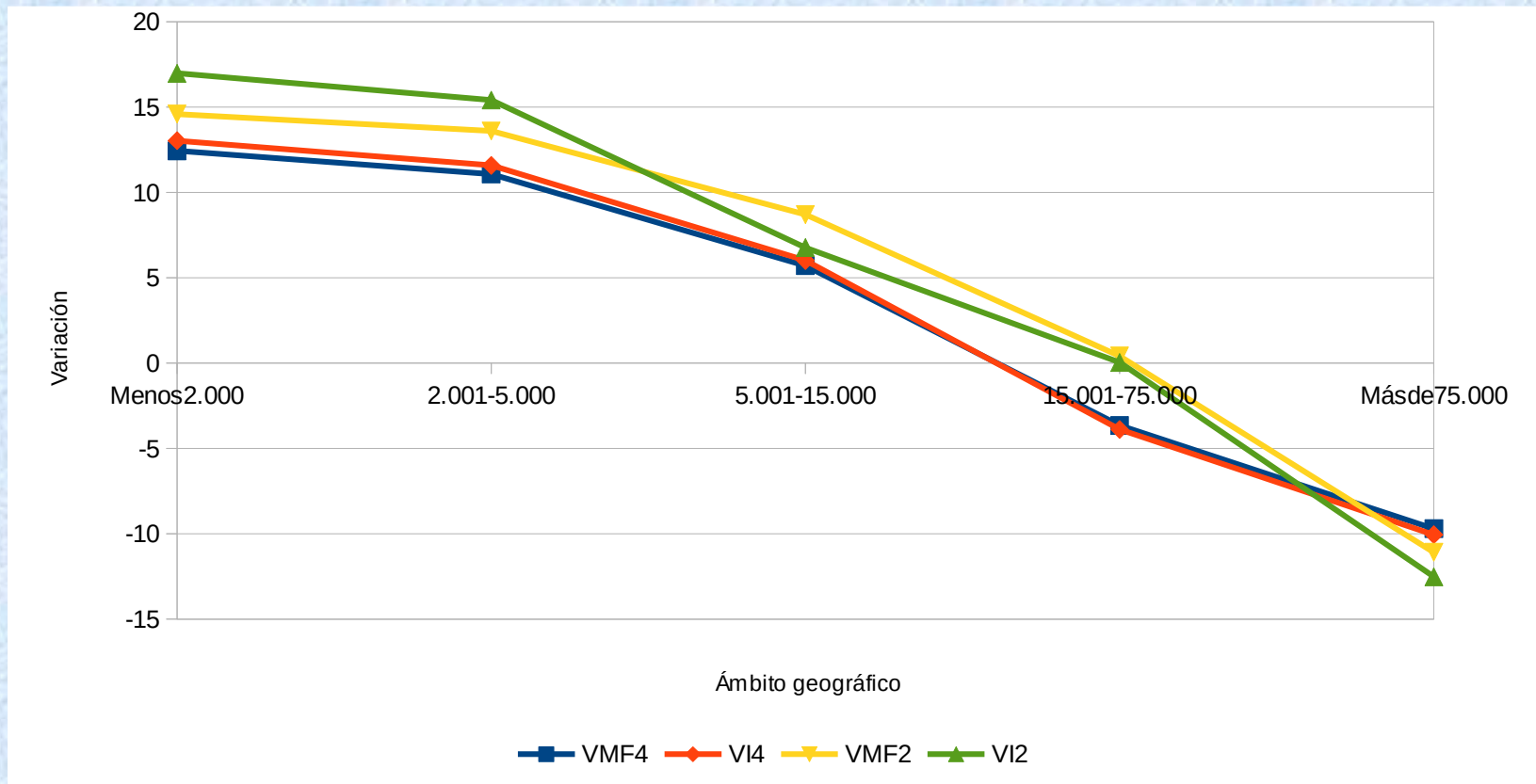
- 1) Visibilització de l'ER
- 2) Difusió de bones pràctiques
- 3) Evidenciar els bons resultats i el seu «valor afegit».
- 4) Transició Primària-Secundària
- 5) Beques per alumnat, estudiants, investigadors ER
- 6) Participació en xarxes d'investigació vinculades a Universitats, Administracions o altres organismes
- 7) Escola rural, eficaç i inclusiva, model pedagògic.
- 8) Formació inicial del professorat en ER i pràctiques..
- 9) Xarxes universitàries sobre ER i MR
- 10) Xarxes en defensa de l'ER: Escòcia, França, Espanya.
- 11) Aprofitar les Av. Externes per visibilitzar l'ER
- 12) Reclamar si es publiquen resultats inequitatius, injustos o descontextualitzats.
- 13) Transparència en l'educació

3.4. Necessitats de l'ER

- 1) Escola arrelada al medi.
- 2) Objectius relacionats amb educació ambiental i rural.
- 3) Si s'escriuen els objectius després cal avaluar-los.
- 4) Necessitat d'adaptar projectes i programes al medi.
- 5) Executar els projectes educatius i avaluar-los
- 6) Nous valors i actituds ambientals i rurals.
- 7) Organització de les escoles en xarxa.
- 8) Utilització de tots els servicis de suport.
- 9) Claustre únic i Projecte Educatiu de Zona, PAEP o CRA.
- 10) Relació amb els centres de secundària i altres centres.
- 11) Formació del professorat i autoavaluació.
- 12) Principis de qualitat, d'innovació educativa i millora.
- 13) Convivències d'alumnat i famílies entre pobles.

“No es poden prendre decisions amb garantia d'encert si no es coneix la realitat”

Víctor García Hoz (1980): *La educación en la España del siglo XX*. Rialp S.A. Madrid.

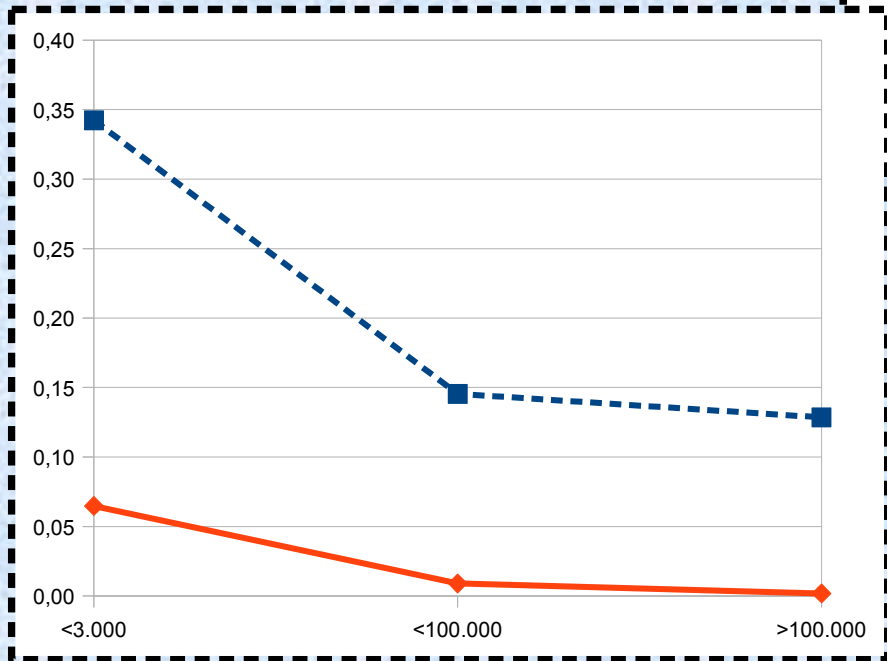
Valor afegit dels tipus de centre segons hàbitat. Aragó 2010.

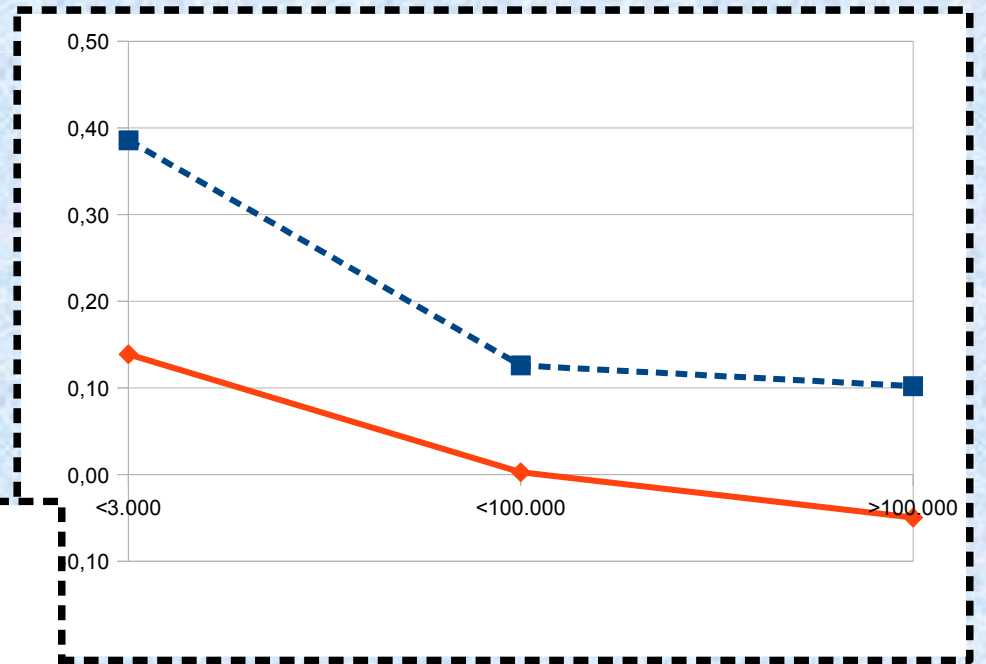
PISA 2015

Opinions de l'alumnat sobre ensenyament de ciències

Instrucció adaptativa en les lliçons

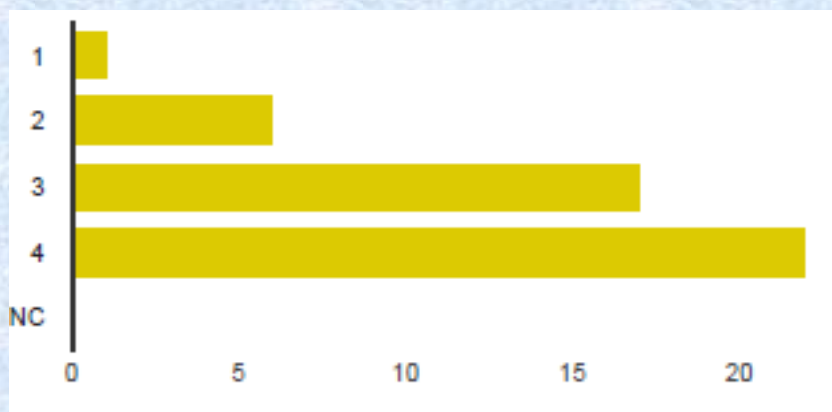
Percepció de retroalimentació del professorat

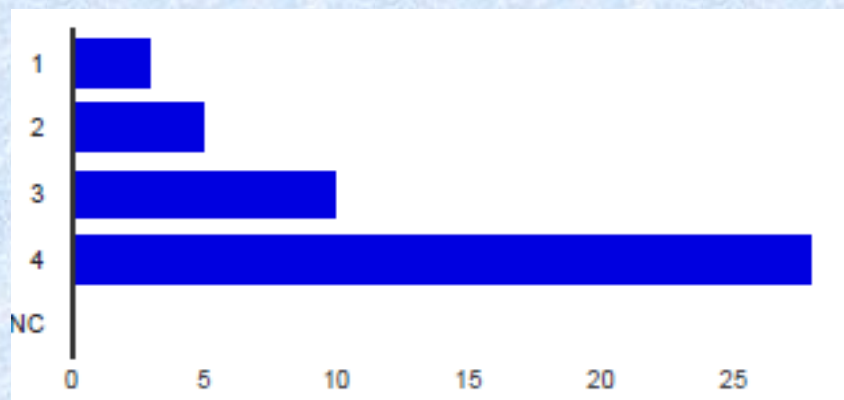
—■— España —◆— OCDE

Formulari docents ER 2016

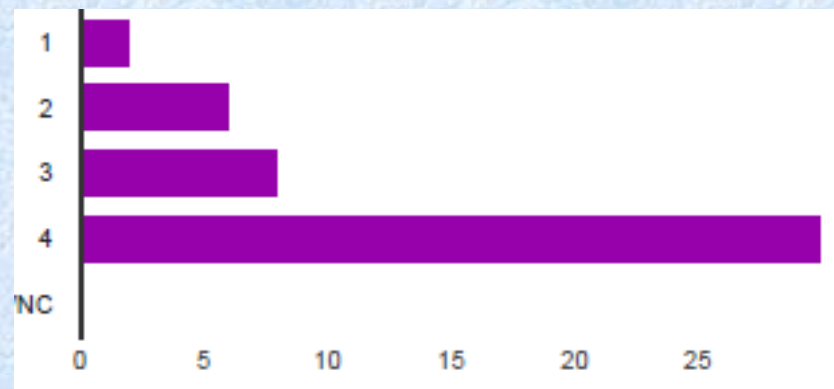
Experiments, simul·lacions

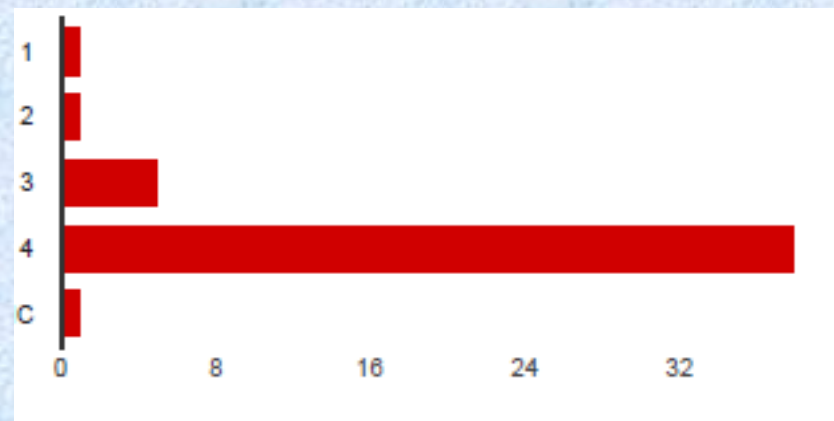
Col·laboració de famílies, veïns, empreses, ajuntaments...

Recollim cançons, costums...

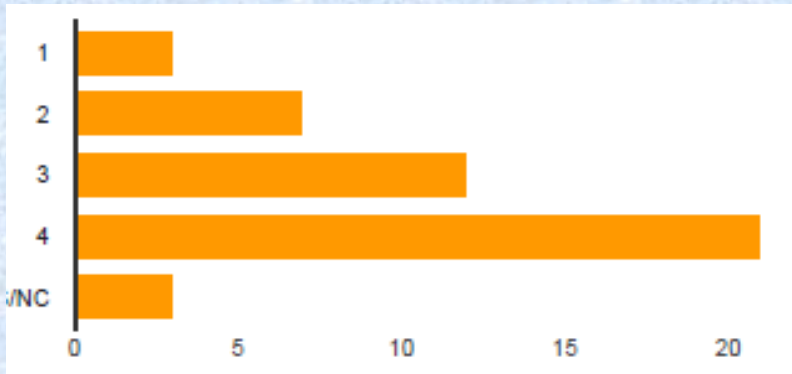
Eixides pel poble, comarca...

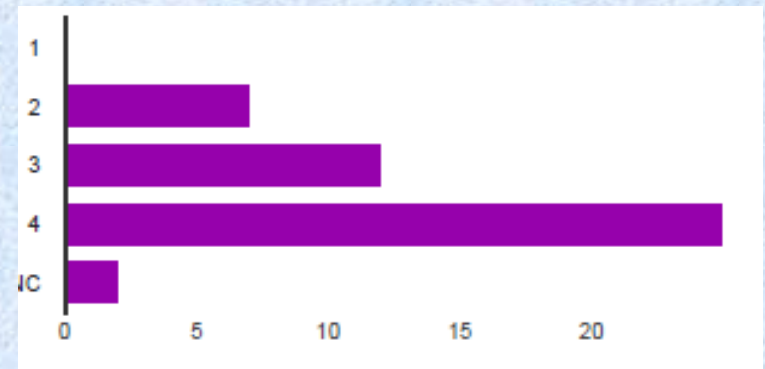
Rendiment escolar i social de l'ER

Els resultats rurals si són diferents: **91,5%**

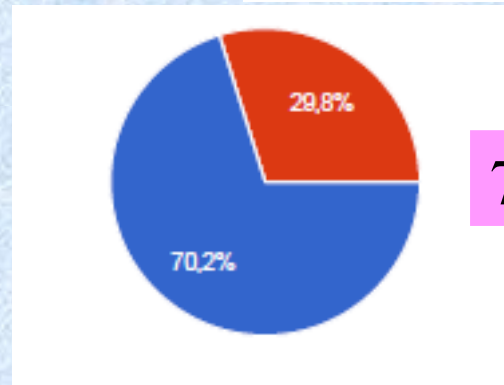
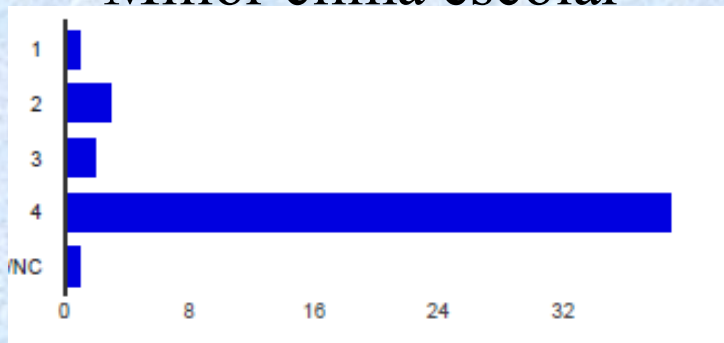
Millor rendiment escolar

Aprofitem més el temps escolar

Millor clima escolar

70% Dones

a) Funcionario interino	6	12.8%
b) Funcionario en prácticas	2	4.3%
c) Funcionario en expectativa, provisional	2	4.3%
d) Funcionario definitivo	37	78.7%

1) PROJECTE “*La Eficacia y la calidad en la adquisición de competencias caracterizan a la escuela rural: ¿es un modelo transferible a otra tipología de escuela?*” (Andalusia, Aragó, Catalunya, Xile, França, Portugal i Uruguai; 2009-2013)... Abós, **Boix**, Bustos, Champollion, Domingo, Domingo, Santos...

- Molt qualitatiu, en Espanya poc quantitatiu (falta dades AD general).
- Molt potent per la participació en xarxes.

2) PROJECTE “*Caracterización y buenas prácticas de los centros escolares de alto valor añadido*” (Euskadi, 2012-2014)... Angulo, Azpillaga, Joaristi, **Lizasoain**

- Partixen de les AD d'Esukadi. Trien els centres amb bons resultats i major “valor afegit” 3 anys seguits. Hi ha rurals.
- Definixen factors organitzatius influents en resultats i comproven.
- Interacció positiva Organisme Avaluació-Universitat.

3) **RED IBEROAMERICANA DE EDUCACIÓN EN TERRITORIOS RURALES (RIBETER)**. Abós i 45 més

4) **OBSERVATOIRE DES TERRITOIRES RURALES**. **Champollion**

3.5. Altres models i autonomies

- 1) **Murcia:** **EDUCARM**, CEIBAS
- 2) **Andalucía:** **Avaluacions de CPR i bon resultat**, EI rural
- 3) **Extremadura:** extraescolars compensatòries, **EOIR**
- 4) **CLM:** Av. Diagn., ER < EU **supressions, ràtio 12**
- 5) **Madrid:** **Av. Diagnòstica i Ranking**
- 6) **CyL:** Legislació itineràncies, Assegurança, **Èxit escolar**, CRIE, **Formació prof. rural. CONSIDERACIÓ ER FACTOR D'ÈXIT, Fons Europeus per l'ER**
- 7) **Aragó:** **pacte educatiu ER**, CRIE, **mínim 4 alumnes**
- 8) **Catalunya:** **FMR, SER, OBERC, CIER, GIER...**
- 9) **Euskadi:** **Marc estable per tancar escoles i crear-ne, taxis.**
Aprofitament d'**Av. Externes per millorar, considera ER.**
- 10) **Galícia:** **ràtio 20 per mantindre una ER, Sindicats contra les escoles unitàries (franquistes...)**

4.- Conclusions

El moment actual de canvi educatiu és decisiu per al futur de l'educació i del medi rural. Cal revisar les propostes anteriors i reformular-les:

- - per a constatar fins a quin punt la legislació les assumix;
- com s'aplica esta legislació i quins efectes té;
- quines propostes no són assumides o inviables i oferir-ne d'altres.
- és el moment del PACTE EDUCATIU (també per l'ER)

L'escola rural com entitat social és canviant. Els defectes no són imputables a ella mateixa sinò als que la fem possible: comunitats rurals, docents i administracions.

Archivo Editar Ver Historial Marcadores Herramientas Ayuda

INSEDU x https://ita...?debug=true x Mestre a casa - - INICIO x Noticias de su interes - ... x El Pacto Social por la E... x

www.radiohuesca.com/noticia/579682/El-Pacto-Social-por-la-Educacion-en-Arago Buscar

escuelarural.net - Un e... Gmail - Recibidos (7) ... Memoria Final de Curs... La fuerza de la FP Servicio de Formación... Mi unidad - Google D... INSEDU

radiohuesca.com CADENA **SE2** EN DIRECTO HUESCA TELEVISION VER OIR EN DIRECTO radiohuesca 1080 CM 102.0 FM

Portada Necrológicas Huesca Deportes Comarcas Sociedad Economía Cultura Sucesos Empresas El Tiempo Videos Galería Fotos

Radio Barbastro | Radio Benasque | Radio Graus | Radio Jaca | Radio Monzón | Radio Sabiñánigo | Radio Sariñena | Radio Aínsa | Ondas Blancas

Jueves, 09 de febrero de 2017 Última actualización: 12:03

CULTURA

El Pacto Social por la Educación en Aragón recoge garantías de estabilidad en la Escuela Rural

FUENTE: RADIO SABIÑÁNIGO

Publicidad

Síguenos en las redes sociales

YouTube Twitter Instagram Radio Huesca y Htv Google+ Flipboard Facebook

La presidenta del Consejo Escolar de Aragón, Carmen Martínez ha participado en el pleno del Consejo escolar municipal de Sabiñánigo donde ha explicado el proceso de elaboración y acciones significativas del Pacto Social por la Educación en Aragón. El documento reúne un total de 249 acciones con las que se persigue mejorar el sistema educativo aragonés, que se sustenta en cuatro pilares básicos: calidad, equidad, participación y planificación educativa.

Windows taskbar icons: Internet Explorer, Firefox, Chrome, File Explorer, Taskbar Search, Word

I a la Comunitat Valenciana?

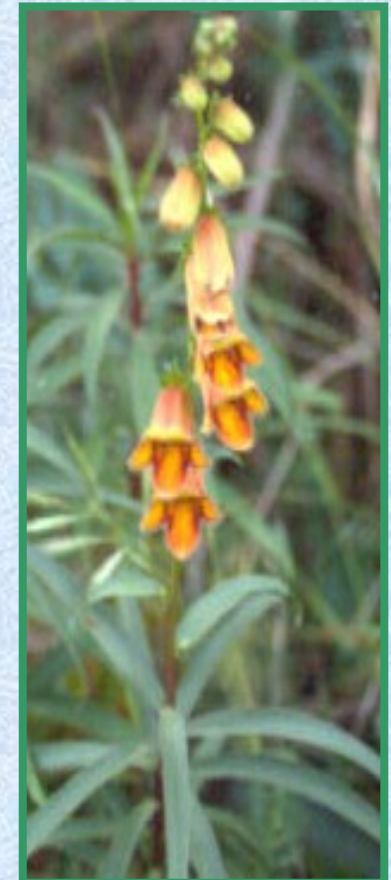
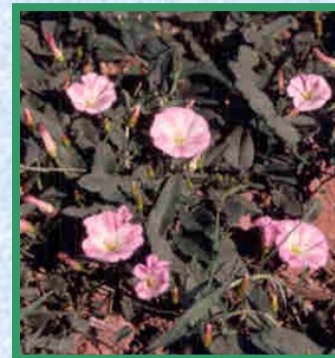
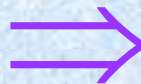
Resolució 566/VIII
BOCV10-4-15: actuacions per a millorar el rendiment escolar i les possibilitats d'ocupació dels joves.... 1 Rural (FPA)

Plenari CECV 28/29-11-15: eixos estratègics de l'educació valenciana...

S'ha pretés promoure la reflexió sobre el paper de l'escola al medi rural i quins factors interactuen en els seus resultats.

Els docents som els experts que hem de procurar eixe canvi, implicant-nos amb les comunitats rurals, exigint-nos a nosaltres mateix, i en equip, noves fites y proposant a l'administració actuacions positives per a l'educació al medi rural.

Les avaluacions externes són una oportunitat de visibilitzar l'escola rural, difondre i millorar les seues pràctiques; sent model pedagògic.

Archivo Editar Ver Historial Marcadores Herramientas Ayuda

INSEDU x https://i...bug=true x Mestre a casa - - ... x ¿Por qué sale tan... x ¿Por qué sale

www.elmundo.es/blogs/elmundo/mejoreducados/2015/12/18/por-que-no-nos-fij... Buscar

escularural.net - Un e... Gmail - Recibidos (7) ... Memoria Final de Curs... La fuerza de la FP Servicio de Formación...

18
DIC
2015
22:17 h

¿Por qué no nos fijamos en Soria en vez de en Finlandia?

comentarios 45

Compartido 33

¿Cuántas veces han escuchado citar a Finlandia como modelo educativo? ¿Y por qué? Porque es el país europeo que mejor lo hace en PISA, el informe internacional de la OCDE que evalúa los sistemas educativos mediante test a los alumnos. En estos últimos años en los que, afortunadamente, la [educación](#) ha ocupado más el debate público que antes, muchos eran los que sacaban ejemplos del modelo finlandés dependiendo a veces, eso sí, de la ideología: el máximo respeto a la figura del profesor, una dura selección de los aspirantes que quieran enseñar, la celeridad en detectar a los alumnos que necesitan apoyos, la gratuidad de todos los colegios, la posibilidad de que sea el centro docente el que elija a sus profesores....Pero, ¿cuántas veces hemos escuchado hablar de Soria como ejemplo educativo? Pocas, ciertamente. Y se lo podría merecer. Si se extrapolan los datos que consigue Castilla y León en la prueba internacional, Soria sale muy bien parada. En realidad, Castilla y León, en

Lo últ
5 de febre
Contrat
ángulos

Uso de Cookies: Utilizamos "cookies" propias y de terceros para elaborar información estadística y mostrarle publicidad personalizada a través del análisis de s
Mas información y cambio de configuración

7

Sembrem, entre tots, el futur.

GRÀCIES PER LA SEUA ATENCIÓ.